

HØRINGSVERSION

Miljø- og
Fødevareministeriet

Pesticidstrategi 2017 - 2021

Fakta, forsigtighed og omtanke

Juni 2017

Redaktion: Miljø- og Fødevareministeriet

ISBN: 978-87-7120-898-6

INDHOLD

1. Indledning	4
2. Godkendelse af pesticider	6
2.1 EU-indsatsen for pesticidgodkendelser	6
2.2 National godkendelse af pesticider	9
3. Målettet kontrol	13
3.1 Kontrol af brug af pesticider	13
3.2 Kontrol af import og salg af pesticider	14
3.3 Kontrol af pesticidrester i fødevarer	15
4. Indsamling af viden gennem forskningsprogrammet	18
5. Oplysning, rådgivning og vejledning	19
5.1 IPM - integreret plantebeskyttelse	19
5.2 Brug af pesticider på offentlige arealer	22
5.3 Færre pesticider på golfbaner	24
5.4 Mindre belastning fra pesticider i private haver	25
Bilag 1: Pesticidforbrug og -belastning	26
Bilag 2: IPM-principperne	28
Bilag 3: Ordforklaring	29
Bilag 4: Aftaletekst	30
Bilag 5: Finansiering	38

1. Indledning

Pesticidstrategien er udmøntningen af den politiske aftale, der blev indgået mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti.

Pesticidstrategien bygger på en langvarig og målrettet indsats for at nedbringe pesticid-belastningen i Danmark. Strategien er samtidig Danmarks nationale handlingsplan for bæredygtig anvendelse af pesticider.

Det overordnede formål er fortsat, at brugen af pesticider skal begrænses mest muligt, og at belastningen fra pesticider for natur, miljø og sundhed skal minimeres. Med Pesticidstrategi 2017-21 vil der også i fremtiden være en ambitiøs målsætning for at reducere pesticidbelastningen. Den nuværende ambitiøse målsætning om en pesticidbelastning (PBI) på 1,96 opgjort ved salgsdata skal som minimum nås.

Det skal ske både ved fornuftig og sikker brug af pesticider og ved at bruge alternative metoder til at bekæmpe uønsket ukrudt, svampesygdomme og skadedyr. Pesticider skal bruges med omtanke og på baggrund af faglig viden.

Pesticidbelastningen fastlægges ud fra de enkelte pesticiders belastning af sundhed, natur og grundvand. Læs mere om PBI – indikatoren for pesticidbelastning af sundhed, natur og grundvand – i bilag 1.

Strategien omfatter en lang række forskellige indsatser, som på forskelligvis bidrager til et mindre belastende pesticidforbrug. Strategien har derfor fire hovedområder:

- Godkendelse af pesticider
- Målrettet kontrol
- Indsamling af viden gennem forskningsprogrammet
- Oplysning, rådgivning og vejledning

De konkrete indsatser beskrives under hvert hovedområde.

Et afgørende virkemiddel til at mindske pesticidbelastningen er pesticidafgiften, som blev omlagt medio 2013. Med afgiften blev de mest belastende pesticider dyrere for at motivere brugerne til at reducere pesticidforbrug og -belastning. Jo højere belastning – jo dyrere pesticider.

I 2017 evalueres pesticidafgiften for at undersøge, om den har virket efter hensigten. Ændringen af pesticidafgiften førte til, at en række af de mest belastende midler blev hamstret, før den nye afgift trådte i kraft. Afgiften skal have tid til at virke, før det kan undersøges, om den har haft den ønskede effekt. For at sikre det mest opdaterede datagrundlag, kan analysen først gøres færdig i slutningen af 2017. Aftaleparterne vil i 2018 på baggrund af evalueringen drøfte, om der er behov for at ændre målsætning og pesticidafgift.

2. Godkendelse af pesticider

Pesticider skal være godkendt af Miljøstyrelsen for at kunne markedsføres og bruges i Danmark. Selve aktivstofferne i pesticiderne skal forinden være godkendt i EU. Godkendelsen af pesticider skal være effektiv og sikre en fortsat høj beskyttelse af grundvand, miljø og sundhed.

Reglerne findes i pesticidforordningen, i forordningen om pesticidrester i fødevarer og i Kemikalieloven.

2.1 EU-indsatsen for pesticidgodkendelser

Med strategien vil Danmark fortsat spille en fokuseret offensiv rolle i EU-arbejdet med godkendelse af aktivstoffer, fastsættelse af maksimale grænseværdier for pesticidrester i fødevarer og i foderafgrøder samt udarbejdelse af fælles vejledninger for risikovurderingerne.

Grundlaget for at opretholde en effektiv godkendelsesordning sker gennem udvikling af vurderingsmetoderne og harmonisering både indenfor Nordzonen og i hele EU.

I EU vil der i de kommende år specielt være fokus på de såkaldte 'særligt problematiske stoffer', både i forhold til aktivstoffer og hjælpepestoffer. Fx er 'safener' og 'synergister' særlige hjælpepestoffer til pesticider, der i dag ikke er omfattet af godkendelsesordningen i EU. Men EU skal efter reglerne i pesticidforordningen komme med forslag til, hvilke krav, der skal stilles til disse stoffer. I den forbindelse er det vigtigt at få sat krav til de særligt sundheds- og miljøproblematiske stoffer, og at safener og synergister ikke må udgøre en risiko for grundvandet.

Foruden aktivstoffer og hjælpepestoffer er der fokus på basisstoffer og biostimulanter i EU-arbejdet.

Anvendelsen af basisstoffer kan bidrage til at mindske belastningen og give nye muligheder for behandling både hos konventionelle og økologiske planteavlere. Basisstoffer er f.eks. fødevaringredienser, som ikke sælges med det primære formål at beskytte planter og ikke må markedsføres som pesticider, men som har en effekt på skadevoldere i planteproduktionen.

Basisstoffer godkendes i EU efter en konkret vurdering, og kan anvendes uden national godkendelse. Derefter kan de optages under økologiforordningen efter en særskilt vurdering, hvorefter de også kan anvendes i økologisk produktion. Fruktose og natron er eksempler på basisstoffer, som er godkendt i EU.

Biostimulanter skal fremover godkendes under gødningsforordningen, og afgrænsningen til pesticidforordningen skal være klar, så der ikke er tvivl om hvilken regulering, der gælder.

Derfor vil vi:

- Sikre udviklingen af det faglige vidensgrundlag til vurdering af pesticiders risiko for mennesker og miljø med henblik på at udvikle vurderingsmetoderne og grundlaget for at harmonisere godkendelsesarbejdet i Nordzonen og i hele EU. Herunder vejledninger til vurdering af risikoen for bier.

Særligt problematiske stoffer:

- Sikre, at særligt problematiske aktivstoffer (klassificeret som kræftfremkaldende, skadende for arveanlæg, forplantningsevne og fostre i de værste klassificeringskategorier eller som opfylder kriterier for hormonforstyrrende effekter) kun godkendes, hvis der ikke er alternativer, samt hvis de overholder særlige restriktive vilkår, og de dermed kan anvendes sikkert.
- Arbejde aktivt for, at problematiske hjælpepestoffer kommer på EU's liste over hjælpepestoffer, der ikke må indgå i pesticider samt at få fastlagt principper for godkendelsen af safenere og synergister i EU, herunder at de ikke må udgøre en risiko for grundvandet.

Lavrisiko stoffer:

- Arbejde for, at yderligere basisstoffer bliver godkendt, og at disse bliver optaget på økologi-forordningen, og at allerede godkendte basisstoffer får en bredere anvendelse til gavn for både økologer og konventionelle avlere.
- Arbejde for, at basisstoffer godkendt efter pesticidforordningen ikke kan optages som aktivstoffer efter forordningen til samme anvendelse, da det fordyrer anvendelsen af disse stoffer og anvendelsen vil kræve, at der bliver søgt om godkendelse nationalt.
- Arbejde for at tilpasse datakrav for mikrobiologiske bekæmpelsesmidler, som bl.a. kan anvendes i økologisk produktion. Det vil give mulighed for at få godkendt flere mikrobiologiske bekæmpelsesmidler til gavn for både konventionelle og økologiske avlere.

Fødevarer:

- Sikre målrettet dansk indflydelse på arbejdet i EU, bl.a. ved udarbejdelse af vejledninger, godkendelse af aktivstoffer og fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticidrester i fødevarer.
- Arbejde aktivt for, at maksimalgrænseværdier for pesticidrester i fødevarer fastsættes så lavt som muligt, samtidig med at pesticiderne skal være effektive.

Fortsat arbejde for, at foderafgrøder indarbejdes i afgrødebilaget til EU-reglerne om pesticidrester, så det bliver muligt at fastsætte grænseværdier for pesticidrester i foderafgrøder.

2.2 National godkendelse af pesticider

De nationale godkendelser af pesticider er gebyrfinansierede, og det er en væsentlig prioritet for Miljøstyrelsen at overholde sagsbehandlingstiderne. Det skaber både gode rammer for erhvervet med hurtige godkendelser af nye pesticider, men også mulighed for hurtig indgriben, hvis ny viden betyder, at der skal ændres i godkendelsen.

Miljøstyrelsens principper for at vurdere pesticiders sundhedsmæssige og miljømæssige effekter er samlet i de såkaldte vurderingsprincipper. Vurderingsprincipperne udvikles løbende, så de tager højde for nye EU-vejledninger og ny viden, fx i forhold til at anvende pesticider i væksthuse, risiko for bier, risiko for jordorganismer og hormonforstyrrende stoffer.

Det høje beskyttelsesniveau for grundvandet skal fastholdes ved de aftalte ændringer i vurderingsprincipperne gennem en restriktiv godkendelsesordning og gennem undersøgelser af pesticider i Varslingssystemet for udvaskning af pesticider til grundvand – de såkaldte VAP-marker. Ændringerne i vurderingsprincipperne omfatter en forenkling af kravene til nedbrydning i jord, og at grænseværdien for nedbrydningsprodukter uden pesticideffekt kan sættes op fra 0,1 mikrogram/liter til 0,75 mikrogram/liter hvis en konkret vurdering af stoffet viser, at der ikke er en sundhedseffekt eller miljørisiko. Det skal desuden mod egenbetaling være muligt for firmaer, der søger om godkendelse af nye pesticider, at teste stoffer, der opfylder visse betingelser, i VAP som grundlag for deres ansøgning. Effekten af de ændrede vurderingsprincipper evalueres efter fire år.

Mulighederne for, at økologisk produktion kan få adgang til alternative midler, skal fortsat fremmes ved hjælp af en tilskudsordning, som vil omfatte både projekter og omkostninger til gebyrer. Udvikling af alternative pesticider, som kan bruges i økologisk produktion, er omkostningstung i forhold til den indtjening, firmaerne kan opnå. Derfor har det siden 2010 været muligt at få støtte til ansøgningen om godkendelsen, og det skal det fortsat være. Målet er at mindske barriererne for godkendelse af alternative, mindre belastende pesticider, fx mikrobiologiske midler, der bl.a. kan anvendes på økologiske bedrifter.

For mindre afgrøder er adgangen og incitamentet til at søge om godkendelse af pesticider begrænset. Derfor nedsættes gebyret for at søge om at få allerede godkendte pesticider godkendt til mindre anvendelser, dette skal forbedre konkurrenceevnen og fremme dansk produktion af bl.a. frø, frugt og grønt.

Der har de seneste år været fokus på brug af ulovlige midler hos gartnerier og undersøgelser har vist, at der i spildevand fra gartnerier og i en række vandløb i gartneriområder findes pesticider, der ikke er godkendt til udendørs anvendelse i Danmark. Det er derfor nødvendigt at præcisere regelgrundlaget og udarbejde anbefalinger til håndtering af spildevand og affald fra gartnerier. Branchen har udarbejdet en frivillig handlingsplan, der skal fremme en bred forankring af opfølgningen på tiltagene i handlingsplanen. Det evalueres i 2019, om indsatsen har virket, herunder om der er færre overtrædelser i kontrollen hos gartnerierne.

Derfor vil vi:

- Prioritere en hurtig sagsbehandling, så nye pesticider, som opfylder godkendelseskravene, hurtigst muligt bliver tilgængelige i Danmark. Det vil fremme erhvervenes konkurrencevilkår og bidrage til at forebygge udvikling af resistens.
- Gennemføre nødvendige ændringer i eksisterende godkendelser hurtigt.
- Fortsat arbejde for, at der ved vurderingen af pesticidrester i fødevarer tages højde for mulige kombinationseffekter.

- Fortsat støtte udvikling af alternative pesticider til blandt andet økologisk produktion.
- Fortsat test af godkendte pesticider i VAP og sikre hurtig opfølgning, hvis der er overskridelser af grænseværdien i grundvand.
- Efter fire år følge op på effekten af justeringen af vurderingsprincipperne, som er en følge af det internationale review.
- Løbende tilpasse de danske vurderingsprincipper efter EU's vejledninger (bortset fra på grundvand) for godkendelse af pesticider, så det sikres, at ny viden inddrages for at beskytte miljø og sundhed, samt at landbruget får mulighed for at anvende de pesticider, som ikke udgør en risiko.
- Sikre, at pesticider, som anvendes i gartnerier, håndteres, så de ikke udgør en risiko for miljøet.

Bedre beskyttelse omkring drikkevandsboringer

Indsatsen omfatter et forbud mod påfyldning og opblanding af pesticider og vask af pesticidsprøjter inden for de såkaldte boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), herunder på vaskepladser. Der ydes kompensation for allerede etablerede vaskepladser. Forbuddet træder i kraft, når BNBO er udpeget i en bekendtgørelse.

På nuværende tidspunkt er der afgrænset BNBO omkring alle almene vandforsyningsboringer og udpeget sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder på sandjorde. Ny viden om lerjorder fra forskningsprojekterne vil i 2020 vise, om det er muligt at udpege sprøjtemiddelfølsomme lerjorde. Samtidigt vil resultaterne fra den nye VAP-mark, der repræsenterer 5-10 % af lerjorderne i de områder, hvor der er et tyndt lerlag over kalken, vise, om disse arealer er mere følsomme end de andre VAP-marker.

Der udarbejdes en handlingsplan om yderligere initiativer til mulig nedbringelse af pesticidbelastningen og bedre grundvandsbeskyttelse i BNBO. De mulige yderligere initiativer drøftes i aftalekredsen i efteråret 2017. Heri vil bl.a. indgå:

- a. Som opfølgning på en af anbefalingerne i den internationale vurdering af grundvandsbeskyttelsen ønsker aftaleparterne på et fagligt grundlag at gennemføre særlige godkendelsesbetingelser i BNBO. Det kan fx være i form af ekstra sikkerhedsfaktorer eller særlige krav til nedbrydningstid i forhold til udvalgte pesticider (differentierede godkendelsesbetingelser). Miljøstyrelsen vil inddrage erfaringer fra Tyskland og Holland med differentierede godkendelse.
- b. Afdækning af mulige kontrolforanstaltninger i praksis i BNBO, fx ved brug af sprøjteudstyr med GPS og sprøjtejournaler.
- c. Undersøgelse af muligheden for målrettet tilskud til særlig dyrkningspraksis eller f.eks. skovrejsning i BNBO inden for eksisterende puljer.
- d. Den eksisterende vejledning suppleres med retningslinjer for kommunernes tiltag inden for BNBO. Den reviderede vejledning drøftes i aftalekredsen inden udsendelse

Den endelige handlingsplan forelægges for aftaleparterne primo 2018, herunder status for opdatering af kortgrundlag for BNBO.

Miljø- og Fødevarerministeriet indbyder KL til et partnerskab om fremdrift med arbejdet med grundvandsbeskyttelsen i BNBO. I partnerskabet vil aftaleparterne drøfte udgangspunkt og målsætning for arbejdet. I 2019 gør aftaleparterne status på den kommunale indsats mhp. stillingtagen til eventuelle yderligere tiltag.

BNBO udpeges i en bekendtgørelse efter forudgående lovændring. Lovændringen forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

To tiltag der mindsker risikoen for pesticidrester i fødevarer

Der indføres et **forbud mod sprøjtning med glyphosat før høst i konsumafgrøder**. Sprøjtning skal ske inden 30 dage før høst. Landmænd bruger i dag glyphosat før høst i mange afgrøder til at bekæmpe besværligt rod ukrudt og opnå ensartet modning. Anvendelsen af glyphosat før høst er vigtig for at kontrollere rod ukrudt og samtidig leve op til danske miljøkrav om efterafgrøder og vintergrønne marker. Glyphosat er det mest anvendte pesticid i Danmark, men forbruget er på samme niveau som i andre EU lande.

For at imødekomme bekymringer fra forbrugerne indføres et sprøjteforbud før høst i konsumafgrøder. Før høst er defineret som at der senest må sprøjtes 30 dage inden høsttidspunktet. Konsumafgrøder er defineret som konsumærter, maltbyg, havregryn og brødkorn (rug, hvede, byg, triticale/rughvede og spelt).

Der stilles desuden **krav om obligatorisk brug af afdriftsreducerende udstyr ved anvendelse af prosulfocarb**, der sikrer mindre afdrift og fordampning. Pesticider med prosulfocarb er ikke godkendt til brug i frugt og grønt. Alligevel har der været fund af prosulfocarb, som har betydet, at frugtavlere har måttet kassere afgrøden. Fundene af prosulfocarb kan skyldes spredning via afdrift med vind og fordampning. Hvis der trods dette alligevel findes rester, som giver anledning til tab hos enkelte avlere, er det som set tidligere op til erhvervet at sikre en kompensation.

I 2014 har erhvervet iværksat en frivillig handlingsplan, der bl.a. skal fremme god sprøjteadfærd, herunder en opfordring til at sprøjte aften, nat eller tidlig morgen når temperaturen er lav, luftfugtigheden høj og vinden er svag. Handlingsplanen er opdateret både i 2015 og i 2016, men der har været enkelte fund af prosulfocarb i afgrøder, hvor midlet ikke er godkendt, senest i juni 2016.

Mange landmænd gør allerede i dag brug af afdriftsreducerende dyser dels som følge af erhvervets handlingsplan, dels som følge af nye regler fra juni 2016, der gør det muligt at sprøjte tættere på bl.a. vandløb med afdriftsreducerende dyser.

3. Målrettet kontrol

3.1 Kontrol af brug af pesticider

Kontrol af den professionelle brug af pesticider er med til at sikre, at pesticiderne opbevares og bruges på den rigtige måde – både for at mindske pesticidbelastningen og for at beskytte brugerne.

Kontrollen, der udføres af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, sker hos landbrug, gartnerier, planteskoler, golfklubber, maskinstationer og på offentlige arealer. En del af kontrollerne udvælges på baggrund af en risikovurdering, så kontrollen prioriteres på områder, hvor der er størst risiko for fejl og overtrædelser.

Kontrolbesøgene gennemføres med udgangspunkt i vejledning til og dialog med brugerne.

I kontrollen lægges der derfor vægt på dialog om reglerne og om brugen af pesticider. Dialog suppleres af sanktioner, hvis reglerne ikke bliver overholdt. Samtidig vejleder kontrolløren om nuværende og kommende regler. Løbende uddannelse af kontrollørerne, nye kontrolværktøjer og –metoder samt supervision og kvalitetssikring er med til at sikre høj kvalitet og ensartethed af kontrollen.

Eksisterende regler sikrer, at pesticider bruges professionelt og forsvarligt, ved at alle professionelle brugere i løbet af de næste fire år bliver autoriseret digitalt for at kunne købe og bruge pesticider. For at være autoriseret, skal man have et sprøjtecertifikat eller -bevis og have været på opdateringskursus hvert fjerde år. Det høje faglige vidensniveau gennem uddannelse og kurser skal sikre, at den enkelte bruger kan træffe fornuftige valg i brugen af pesticider.

Alle sprøjter til professionelt brug skal synes af godkendte synsvirksomheder. Dette skal sikre, at sprøjterne ikke har tekniske fejl, og at de udbringer pesticider i de rigtige doser, så uheld og spild til miljøet undgås.

Al professionel brug af pesticider skal føres i sprøjtejournaler, og forbruget skal indberettes til Miljøstyrelsen. På den måde er der overblik over forbruget af pesticider.

Derfor vil vi:

- Fortsætte med den risikobaserede tilgang til kontrol med brugen af pesticider, så kontrollen sættes ind, hvor behovet er størst.
- Sikre samarbejde imellem myndigheder og erhvervet for at kunne tilbyde bedst mulig dialog og vejledning både før, under og efter kontrolbesøg.
- Fortsat kontrollere, om pesticider opbevares og bruges miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt, og om virksomheden er i besiddelse af ulovlige danske eller udenlandske pesticider.
- Fortsat krav om autorisation og uddannelse af professionelle brugere, syn af sprøjter og indberetning af sprøjtejournaldata til Miljøstyrelsen.

3.2 Kontrol af import og salg af pesticider

Der føres løbende kontrol hos virksomheder, der importerer og sælger pesticider. Det er fx hos grovareforretninger, byggemarkeder, planteskoler og havecentre. Kontrollen, der udføres af Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion, er med til at sikre, at det kun er godkendte og lovlige pesticider, der kan købes og sælges i Danmark.

Kemikalieinspektionen fører systematisk kontrol med forhandlere af pesticider, der sælger til erhvervmæssig brug. Forhandlerne, der sælger de mest giftige midler, får besøg oftere end de andre. Kontrollen prioriteres derudover på områder, hvor der ud fra tidligere erfaringer er størst sandsynlighed for overtrædelser.

Den mest hyppige overtrædelse er fund af tidligere godkendte midler, som ikke mere er lovlige at anvende på det danske marked, fordi godkendelsen er udløbet eller fordi fristen for salg er ophørt. Pesticidsalget til private udgør mindre end 1 pct af det samlede forbrug. Det giver derfor god mening at fokusere kontrolindsatsen på forhandlere, der sælger pesticider til erhvervmæssig brug. Som en del af kontrollen foretages der i nogle tilfælde kemiske analyser af indholdet i forskellige pesticider. På den måde kan forfalskede pesticider eller pesticider med et andet indhold end det deklarerede afsløres. Det er vigtigt, da det kan medføre en øget risiko for miljø og sundhed, at midlerne er forfalskede eller forkert deklareret.

Importører og forhandlere modtager løbende vejledning om reglerne for markedsføring af pesticider. Vejledningen følges op med kontrolbesøg og sanktioner, hvis reglerne ikke overholdes. Med kontrollen følger samtidig vejledning om både nuværende og kommende regler og oplysninger om de værktøjer, der kan gøre det nemmere at overholde reglerne.

Strategien vil kombinere målrettet information og vejledning om pesticidreglerne med en øget kontrolindsats hos forhandlere af pesticider til erhvervmæssig brug.

Strategien vil bidrage til, at der bliver ryddet op i lagre af ulovlige pesticider, som findes hos forhandlerne og dermed forhindre, at de videresælges. Målet er at nedbringe overtrædelsesprocenten i forhold til ulovlige danske pesticider hos forhandlere, der sælger til erhvervmæssig brug fra 30 til 5 pct. i 2019.

Strategien vil samtidig bidrage til, at importører og forhandlere af pesticider oplever et dialogbaseret tilsyn. En stærk pesticidkontrol er afhængig af effektive kontrolmetoder. Kontrolarbejdet sker derfor i tæt samarbejde mellem myndighederne, og samarbejdet med SKAT er med til at forebygge, at ulovlige eller forfalskede pesticider kommer ind i Danmark.

Derfor vil vi:

- Gennemføre en målrettet informationsindsats og dermed øge forhandlere og importørers kendskab til reglerne om pesticider.
- Øge kontrollen hos forhandlere, der sælger pesticider til erhvervsmæssig brug i en periode på to år. Indsatsen evalueres i 2019, og der træffes herefter beslutning om kontroltrykket skal forblive opprioriteret i resten af strategiperioden.
- Fortsat udføre et dialogbaseret tilsyn, hvor kontrolarbejdet har fokus på vejledning både før og under kontrolbesøg.
- Optimere kontrolsamarbejdet med både nationale og internationale myndigheder mod import af forfalskede og ulovlige pesticider.

3.3 Kontrol af pesticidrester i fødevarer

Når landmænd og gartnere anvender pesticider, vil der kunne findes pesticidrester i bl.a. de spiselige afgrøder. Strategien skal sikre, at fødevarer på det danske marked ikke indeholder uønskede rester af pesticider, og skal sikre, at indhold af eventuelle pesticidrester er så lave som muligt.

Med strategien gennemføres kontrol med pesticidrester i foder og fødevarer dels ved målrettet stikprøvekontrol og mistankekontrol, dels kontrol af foder- og fødevarevirksomhedernes egenkontrol suppleret med vejledning. Kontrollen udføres af Fødevarestyrelsen. Vejledning af virksomhederne om pesticidrester i fødevarer og foder vil betyde, at det bliver nemmere for virksomhederne at efterleve reglerne.

Kontrol af pesticidrester i fødevarer er afhængig af effektive analysemetoder. Det kræver, at der fortsat udvikles metoder, der kan analysere flere stoffer.

Forbrugerens, virksomhedens og avlerens viden og bevidsthed om pesticidrester skal styrkes ved lettilgængelig, afbalanceret og opdateret information om pesticidrester i fødevarer. Der skal offentliggøres rapporter med bearbejdede resultater, herunder sammenligning af danske og udenlandske fødevarer.

Strategien vil derved også bidrage til, at forbrugerne kan træffe et valg ud fra et oplyst grundlag.

Derfor vil vi:

- Fokuserer på fødevarerens sikkerhed ved en målrettet og effektiv kontrol, bl.a. ved fokus på risikoprodukter, herunder særlige importprøver fra tredjelande, hvor der er større risiko for overskridelse af grænseværdierne.
- I forbindelse med kontrollen styrke fødevarevirksomheders viden om pesticidrester i fødevarer og understøtte virksomhedernes egenkontrol ved en fokuseret vejledning om pesticidrester i foder og fødevarer.
- Bidrage til avlerens viden om pesticidrester i fødevarer, hvilket kan understøtte avlerens mulighed for at dyrke afgrøder på en måde, der resulterer i færre pesticidrester i fødevarer.

- Forbedre effektiviteten af analysemetoder til bestemmelse af pesticidrester i foder og fødevarer ved at udvikle metoder, der kan analysere flere stoffer.
- Sikre lettilgængelig og opdateret information om pesticidrester i fødevarer og dermed et godt grundlag for forbrugernes valg af fødevarer.

4. Indsamling af viden gennem forskningsprogrammet

Der udvikles hele tiden nye pesticider og nye muligheder for at anvende eksisterende pesticider. Derfor skal reglerne for brugen af pesticider udvikles løbende på basis af den nyeste viden. Projekter støttet af Forskningsprogrammet for Bekæmpelsesmidler bidrager med opdatering og vedligeholdelse af den viden, som ligger til grund for at godkende og anvende pesticider.

Forskningen fokuserer på pesticiders utilsigtede og uønskede effekter på miljø og sundhed og på mulighederne for at bruge ikke-kemiske metoder til at bekæmpe ukrudt, svampesygdomme og skadedyr. Forskningen giver med ny viden bl.a. bedre muligheder for at nedbringe den samlede pesticidbelastning af miljø, grundvand og menneskers sundhed, samt at udvikle alternative metoder til at bekæmpe og forebygge angreb fra plantesygdomme, ukrudt eller skadedyr. Med strategien opprioriteres forskning i pesticiders uønskede effekter på menneskers sundhed. Derfor øremærkes årligt 5 mio. kr. af den samlede forskningspulje på ca. 17 mio. kr. årligt de næste fem år til forskning på dette område.

Et særligt fokusområde i den kommende periode vil derfor være udvikling af metoder og strategier til at teste bekæmpelsesmidlers effekter på udviklingen af børns hjerner, f.eks. i relation til en øget forekomst af autisme eller ADHD. Et andet fokusområde vil være forskningsprojekter indenfor hormonforstyrrende effekter, som målrettet understøtter reguleringen af pesticider. Det kan fx være områder indenfor hormonforstyrrende effekter på andet end forplantningsevnen. Desuden fremhæves betydningen for miljøet, hvis potentielt persistente stoffer ophobes i jorden, som et særligt forskningstema i forskningsprogrammet.

Såfremt der ikke modtages forskningsfagligt støttværdige ansøgninger indenfor sundhedsområdet eller om persistente stoffer, sikres det, at midlerne bruges til andre prioriterede områder indenfor forskningsprogrammet.

Derfor vil vi:

- Understøtte forskningsprojekter, der giver det bedst mulige vidensgrundlag for godkendelsen af pesticider og har fokus på at forbedre muligheder for at nedbringe den samlede belastning af miljø og sundhed fra pesticider.
- Efter årlige offentlige opslag igangsætte forskningsprojekter, som bidrager til, at regulering af pesticider bygger på den seneste viden.
- Understøtte forskningsprojekter, der medvirker til udviklingen af alternative bekæmpelses- og forebyggelsesmetoder, pesticidresistensforebyggelse og videreudvikling af IPM – den integrerede plantebeskyttelse.
- Årligt reservere en særlig pulje under forskningsprogrammet med fokus på pesticiders påvirkning af udvikling af børns hjerner og pesticiders hormonforstyrrende effekter.
- Desuden gøres ophobning af persistente stoffer i jorden til et tema under bekæmpelsesmiddelforskningsprogrammet

5. Oplysning, rådgivning og vejledning

5.1 IPM - integreret plantebeskyttelse

Landbrug og gartneri står for langt hovedparten af pesticidforbruget. Det er derfor særlig vigtigt, at der i den professionelle planteproduktion er fokus på at bruge så lidt som muligt og bruge pesticiderne korrekt. Det gode landmandskab skal fremmes.

Et af redskaberne til at minimere anvendelsen af pesticider er at bruge de otte principper i IPM – integreret plantebeskyttelse. IPM går kort fortalt ud på, at landbruget, gartneriet og skovbruget skal gøre så meget som muligt for at forebygge og begrænse angreb af ukrudt, svampesygdomme og skadedyr uden brug af pesticider. På den måde reduceres behovet for at anvende pesticider. Det bidrager også til at forebygge udviklingen af resistens, som er en udfordring for landbruget i visse afgrøder.

Med IPM-principperne, der er fælles for EU, skal jordbrugeren bl.a. forsøge at erstatte pesticider med andre tiltag eller at skifte mellem pesticider og andre forebyggende eller bekæmpende metoder.

F.eks. ved at bruge harver og andre maskiner til ukrudtsbekæmpelse, bruge nyttedyr til at bekæmpe insekter i væksthuse, og sundere og mere varierede sædskifter bl.a. med både vår- og vinterafgrøder. For at undgå eller reducere brug af pesticider kan man fx også tilpasse såtidspunkt og udsædsmængde og sikre, at der anvendes resistente og konkurrencetærke sorter. Læs mere om principperne i bilag 2.

For at sikre bred forankring af IPM-principperne hos interessenterne og en effektiv, velkonsolideret indsats, etableres der en etårig IPM taskforce bestående af de centrale interessenter, forskningsinstitutioner og relevante myndigheder. Taskforcen skal fx se nærmere på, hvordan IPM er implementeret i andre lande og skabe overblik over eksisterende og kommende alternative bekæmpelsesmetoder, herunder mikrobiologisk bekæmpelse. Med udgangspunkt i taskorcens arbejde kan der i 2018 træffes beslutning om den fremadrettede IPM-indsats.

Brug af ny teknologi til at udbringe pesticider er også et vigtigt indsatsområde. Med GPS, droner, kameraer på traktorer mv. og indsamlet viden om marker og afgrøder kan brugen af pesticider minimeres og målrettes.

Derfor etableres et partnerskab for sprøjte- og præcisionsteknologi, som bl.a. skal kortlægge eksisterende teknologier, som bidrager til at mindske pesticidbelastningen, og hvilke barrierer der er for implementering af disse teknologier. Partnerskabet kan også bidrage til nødvendig videndeling af og udnyttelse af den allerede eksisterende forskning og udvikling, samt opsamle erfaringer med brug af teknologien. Målet er at understøtte implementering af eksisterende teknologier.

Partnerskabet kan også iværksætte 'bundlinjeanalyser', der beskriver mulighederne ved optimal anvendelse af eksisterende teknologi og støtte flerårige marktestforsøg af nye teknologier. Det kan fx være intelligent sprøjteteknologi/præcisionssprøjtning, anden teknologi, IT-teknologi mv. anvendt i marken, herunder både mekanisk bekæmpelse med brug af præcisionsudstyr og kombination af mekanisk og kemisk ukrudtsbekæmpelse. Partnerskabets arbejde vil kunne bidrage til at understøtte eksport af danske miljøteknologiske løsninger.

Desuden følges udviklingen af resistens, og derfor bliver der i 2020 iværksat en opfølgende undersøgelse af udviklingen i herbicidresistens siden 2013-15, som vil foreligge forud for forhandling af den næste pesticidstrategi. Der udarbejdes en handlingsplan mod resistens med udgangspunkt i IPM-principperne.

Derfor vil vi:

- Nedsætte en etårig IPM taskforce, som skal bidrage til beslutningsgrundlaget for IPM-indsatsen fra 2018 og fremefter. Aftaleparterne drøfter bidraget.
- Etablere et Partnerskab for Sprøjte- og Præcisionsteknologi, som skal kortlægge eksisterende teknologier og bidrage til implementering af disse, fx med brug af GPS, droner og kamerateknik mv.
- Iværksætte en opfølgende undersøgelse i 2020 af udviklingen i herbicidresistens siden 2013-15. Resultatet heraf skal foreligge inden pesticidstrategiens udløb i 2021.
- Udarbejde en handlingsplan mod resistens med udgangspunkt i IPM-principperne.
- Undersøge mulighederne for at sammentænke data på området med det formål at forebygge resistens og øge kendskab til omfanget.

- Fortsætte med at udvikle, afprøve og rådgive om IPM-værktøjer, der forebygger udviklingen af resistens og bidrager til implementering af IPM-principperne i landbrug og gartneri fx i lokalt-forankrede projekter.
- Fortsætte en indsats for efteruddannelse af landmænd, gartnere, undervisere og rådgivere om IPM-principperne

Udvikling af pesticidresistens

Resistens mod pesticider er en udfordring i planteavl. Ved gentagne valg af pesticider med samme virkningsmekanisme øges risikoen for, at der udvikles pesticidresistens hos fx skadedyr og ukrudt. For at udskyde udviklingen af resistens er det bl.a. derfor hensigtsmæssigt over tid at anvende pesticider med forskellige virkningsmekanismer.

IPM – integreret plantebeskyttelse – er et vigtigt element i forebyggelsen af resistens. En styrket indsats over for resistensudvikling med udgangspunkt i IPM-principperne vil betyde, at der sættes ind over for resistente skadedyr med et bredt udbud af værktøjer.

Udviklingen af pesticidresistens forebygges alt andet lige af, at der løbende kommer nye pesticider på markedet.

5.2 Brug af pesticider på offentlige arealer

Kommuner, regioner og andre myndigheder har ansvaret for driften af en lang række forskellige offentlige arealer. Skove, naturområder og parker bruges af mange danskere. Veje, fortove og jernbanestrækninger mv. skal vedligeholdes for ukrudt. Også på de offentlige arealer skal invasive planter bekæmpes.

Allerede i 1998 blev der indgået en frivillig aftale mellem staten, amterne og KL om at udfase brugen af pesticider på offentlige arealer. Målet er at begrænse risikoen for grundvandsforurening og beskytte natur og menneskers sundhed. Aftalen blev som følge af kommunalreformen opdateret med en ny aftale i 2007 med mål om fortsat at afvikle brugen af pesticider. Aftalen giver mulighed for at bekæmpe kæmpe bjørneklo med pesticider, hvis der foreligger en konkret plan for afvikling af brugen af pesticider.

Forbruget af pesticider på offentlige arealer er i perioden 1995 til 2013 reduceret med over 90 pct.

Der kan imidlertid i særlige situationer være praktiske og økonomiske udfordringer med at bekæmpe invasive planter og ukrudt uden brug af pesticider. Der kan derfor være behov for at udarbejde et tillæg til aftalen om muligheden for ved at anvende nye teknologiske sprøjteteknikker for i særlige situationer at anvende pesticider til at bekæmpe ukrudt samt bekæmpelse af invasive arter forudsat at pesticidforbruget fortsat nedbringes.

Derfor vil vi:

- Videreføre den mangeårige aftale om brugen af pesticider på offentlige arealer for at beskytte miljøet og mennesker, som færdes og opholder sig på grønne offentlige arealer.
- Miljø- og fødevareministeren vil invitere aftaleparterne bag aftalen om de offentlige arealer til at drøfte muligheden for at udarbejde et tillæg til Aftale om fortsat afvikling af brugen af pesticider på offentlige arealer. Dette skal ske på baggrund af opgørelsen af forbruget i 2016, og en vurdering af kommunernes udfordringer og omfanget af disse. Det skal drøftes om der – i særlige tilfælde – kan anvendes pesticider til at bekæmpe invasive arter og i begrænset omfang på befæstede arealer forudsat, at brugen samlet set fortsat nedbringes bl.a. ved brug af ny sprøjteteknologi og konkrete bekæmpelsesplaner. Målsætningen om et fortsat lavt pesticidforbrug og mulig yderligere reduktion fastholdes.
- Sikre fortsat dialog, udvikling af konkrete løsninger, videndeling og rådgivning om pesticidreduktion, bekæmpelse af invasive arter gennem bl.a. ERFA-grupper, information på hjemmeside og en bredt sammensat følgegruppe.
- Fortsat følge udviklingen i forbruget af pesticider på offentlige arealer via forbrugs-statistik hvert tredje år. Næste opgørelse for 2016 gennemføres i 2017.

5.3 Færre pesticider på golfbaner

Det skal være muligt for golfbranchen at drive golfbaner med god spillekvalitet samtidig med, at driften af banerne ikke belaster miljø, grundvand og sundhed.

Der blev i 2013 fastsat regler om lofter for golfbaners pesticidbelastning og de er nu godt implementeret på de danske golfbaner. De har bidraget til øget fokus på mulighederne for at mindske pesticidbelastning bl.a. ved at bruge IPM-principper.

Den positive udvikling skal fortsættes.

Derfor vil vi:

- Fastholde en lavt pesticidbelastning på danske golfbaner til gavn for spillerne og miljøet uden at det går ud over banernes spillekvalitet ved fortsat fokus på bl.a. integreret bekæmpelse (IPM).
- Fortsat styrke viden og videndeling blandt aktørerne i golfbranchen og særligt hos greenkeeperne.
- Fortsætte en dialogbaseret kontrolindsats på golfbanerne.
- Følge udviklingen i pesticidforbruget på golfbanerne via årlige opgørelser over belastning i overensstemmelse med den politiske aftale på området.

5.4 Mindre belastning fra pesticider i private haver

Pesticider bruges også hjemme i de private haver fx på græsplæner, i drivhuse og til at bekæmpe ukrudt i indkørsler og på fliser. For haveejere og andre private brugere af pesticider skal det være muligt at foretage et oplyst valg af om og hvordan, man vil bekæmpe ukrudt, plantesygdomme og skadedyr mv.

Derfor skal private forbrugere have let adgang til information om korrekt brug af pesticider og information om alternative metoder i stedet for at bruge pesticider i private haver. Dér, hvor man køber pesticider, skal det være muligt at få rådgivning om både pesticider og alternative metoder til at bekæmpe ukrudt mv. Alternative metoder kan fx være etablering af bunddække, brug af fiberdug og mekanisk bekæmpelse.

I forretninger, der sælger pesticider til private, skal der være adgang til en medarbejder, der har en særlig uddannelse i brug af pesticider, så man kan få rådgivning. Derudover er det kun de mindst belastende midler, der kan købes via selvbetjening. De mere skrappe midler skal udleveres af personalet, så man samtidig kan få vejledning om, hvordan midlerne fx skal fortyndes og anvendes sikkert for at beskytte både miljø og dem, der bruger haven.

Forbruget følges gennem årlig statistik over salg af pesticider til privat brug.

Derfor vil vi:

- Øge privates viden om korrekt brug af pesticider og understøtte, at de pesticider, der anvendes af private, håndteres miljø- og sundhedsmæssigt forsvarligt.
- Øge privates viden om alternative metoder til ukrudtsbekæmpelse mv. som fx med www.tænkførdusprøjter.dk
- Sikre gode rammer for rådgivning og salg af pesticider ved i 2019 at evaluere reglerne om uddannelse af forhandlere, opdeling af pesticider i professionelle og ikke-professionelle midler samt opbevaring af koncentrerede midler bag disken
- Følge udviklingen i salget af ikke-professionelle pesticider for at tilpasse behovet for indsatser.

Bilag 1: Pesticidforbrug og belastning

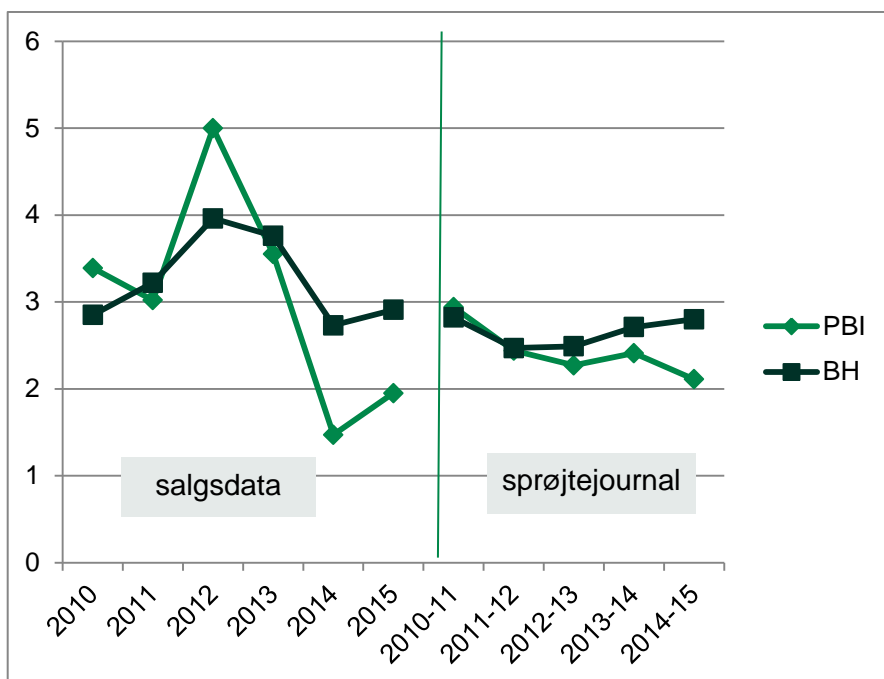
I Sprøjtemiddelstrategi 2013-2016 var målet for pesticidanvendelsen, at pesticidbelastningsindikatoren (PBI), der er baseret på salgstal, skulle være faldet til 1,96 i 2015, hvilket svarer til 40 procent i forhold til det beregnede niveau for 2011. Pesticidbelastningsindikatoren er en indikator for den potentielle samlede belastning af sundhed og miljø ud fra pesticidernes miljø- og sundhedsmæssige egenskaber.

Tidligere blev alene *behandlingshyppigheden (BH)* anvendt som indikator. Behandlingshyppigheden angiver, hvor mange gange det konventionelt dyrkede landbrugsareal i gennemsnit kan sprøjtes med den solgte mængde pesticider udbragt i standarddoseringer. Behandlingshyppigheden er nu udelukkende et supplement til pesticidbelastningsindikatoren.

Pesticidbelastningen og behandlingshyppigheden kan samme år bevæge sig i forskellig retning. Såfremt landmændene vælger at bruge mindre belastende pesticider, vil belastningen falde, selvom de fortsat kan sprøjte deres arealer med samme hyppighed eller endog flere gange for at komme f.eks. nye skadevoldere til livs.

Pesticidafgiften blev ændret i juli 2013, så de mest belastende pesticider blev dyrere. Ændringen af afgiften har som forventet medført kraftige udsving i salget af pesticider, da en række af de mest belastende midler, som ville stige mest i pris, blev hamstret inden afgiften trådte i kraft. Hamstringen betød, at salget af pesticider i både 2012 og 2013 steg før afgiftens ikrafttræden, mens salget i 2014 var markant lavere end de foregående år. Salget målt i forhold til belastning var i 2014 faldet 55 procent ift. til det beregnede niveau for 2011, som er referenceår for målet. Dette fald i salget var imidlertid ikke afspejlet i forbruget af pesticider, hvor der i sæsonen 2013-14 var et fald på 18 procent.

I 2015 har salgs- og forbrugstallene nærmet sig hinanden. Belastningen målt på salgstal er i 2015 faldet med 40 procent i forhold til det beregnede niveau i 2011, mens belastningen målt på forbrugstal er faldet 28 procent. Behandlingshyppigheden baseret på salgstal nærmer sig i 2015 niveauet fra før afgiftsomlægningen i 2013, hvilket tyder på, at effekten af hamstringen i 2012 og 2013 er aftaget. Udviklingen i pesticidbelastning og behandlingshyppighed for hhv. salg (til venstre) og forbrug (til højre) af pesticider fremgår af figur 1 nedenfor.

Den langsigtede effekt af pesticidafgiften kan først vurderes, når lagrene er brugt op. I forbindelse med vedtagelsen af pesticidafgiften blev det besluttet, at afgiften skulle evalueres 4 år efter ikrafttræden, dvs. i 2017. Ultimo 2017 vil salgstallene for 2016 og forbrugstallene for 2015-16 være tilgængelige. Det vil derfor være muligt at opgøre forbruget 3 år efter afgiftens ikrafttræden, hvor der forventes at være en større overensstemmelse mellem salgs- og forbrugstal. Dermed kan der foretages en reel vurdering af effekten af pesticidafgiften i forhold belastning.

Pesticidbelastningsindikatoren

Pesticidbelastningsindikatoren (PBI) er et mål for belastningen af sundhed, natur og grundvand. PBI udtrykker den beregnede belastning i forhold til det samlede konventionelt dyrkede og behandlede landbrugsareal i 2007. Pesticidbelastningen beregnes for tre hovedfaktorer:

- **Sundhed:** Giver et mål for den belastning, sprøjteføreren udsættes for ved at håndtere og udbringe pesticiderne.
- **Miljøadfærd:** Udtrykker, hvor hurtigt pesticiderne nedbrydes i jord, deres risiko for at blive ophobet i fødekæder og risiko for nedsivning til grundvandet.
- **Miljøeffekt:** Er et mål for pesticidernes giftighed over for dyr og planter i marken (f.eks. regnorme og bier) og den omgivende natur (f.eks. fisk og fugle).

Bilag 2: IPM-principperne

IPM-principperne fremgår af EU's rammedirektiv for bæredygtig anvendelse af pesticider (2009/128/EF) – jf. artikel 14 og bilag III.

IPM-principperne er:

1. Man forebygger og bekæmper skadevoldere vha. flere metoder, navnlig ved:
  - at have et varieret og sundt sædskifte
  - at bruge hensigtsmæssige dyrkningsmetoder
  - at bruge resistente eller tolerante sorter, når det er muligt, og bruge udsædsmateriale af høj kvalitet
  - at gødske, kalke, vande og afvande i passende omfang
  - at forebygge spredning af ukrudt, sygdomme og skadedyr
  - at beskytte og øge mængden af nytteorganismer i og omkring det dyrkede areal.
2. Man overvåger skadevolderne i afgrøderne med passende metoder og værktøjer, bruger varslings-, prognose- og diagnosticeringsmetoder, når det kan lade sig gøre og søger råd hos professionelt kvalificerede rådgivere.
3. Man inddrager varslinger, prognoser og grænseværdier, når man tager beslutninger om plantebeskyttelse.
4. Man vælger biologiske, fysiske og andre ikke-kemiske metoder mod skadevolderne, hvis de er tilstrækkeligt effektive til at bekæmpe skadedyr.
5. Man vælger de sprøjtemidler, som passer bedst til opgaven og er mindst belastende for menneskers sundhed, andre organismer i naturen og miljøet.
6. Man vælger den korrekte dosering, så vidt muligt nedsatte doseringer. Man behandler så få gange som muligt, pletsprøjter mv. Samtidig forebygger man, at skadevolderne udvikler resistens mod midlerne.
7. Er der risiko for resistensdannelse, tager man tilgængelige antiresistensstrategier i brug for at bevare produkternes effektivitet. Eksempelvis ved at bruge forskellige sprøjtemidler med forskellig virkemåde.
8. Man følger op på, hvordan indsatsen har virket. Udgangspunktet er en løbende overvågning af skadevolderne i marken og registreringerne i sprøjtejournalen.

Bilag 3: Ordforklaring

Det betyder ordene

Alternative midler – Midler som indeholder stoffer som udgør en mindre belastning/er lavrisikostoffer eller basisstoffer. Mange af disse midler er godkendt til brug i økologisk avl.

Aktivstof – Det virksomme stof, som bekæmper skadevolderen.

BH – Behandlingshyppigheden viser, hvor mange gange landmændene gennemsnitligt sprøjter deres marker årligt med såkaldte standarddoseringer.

Biostimulanter - Mikroorganismer eller kemiske stoffer, der kan forbedre planters næringsstofudnyttelse, tolerance overfor abiotisk stress eller afgrødekvalitetssegenskaber og som ikke er et pesticid.

Hjælpestoffer – Tilsætningsstoffer, som findes i et færdig-formuleret pesticidmiddel.

IPM – Integreret plantebeskyttelse (integrated pest management) er fælles EU-principper for, hvordan man kan forebygge og begrænse angreb af ukrudt, svampe og insekter uden brug af pesticider.

Nordzonen – I pesticidforordningen er EU inddelt i tre zoner, som samarbejder om godkendelser af pesticider. Danmark er i nordzonen sammen med Sverige, Finland, Norge, Estland, Letland og Litauen.

PBI – Pesticidbelastningsindikatoren er en indikator for pesticidernes belastning af sundhed, natur og grundvand.

Safener – Tilsætningsstof, der beskytter de sprøjtede planter mod pesticidets giftige virkning.

Synergist – Tilsætningsstof, der kan gøre aktivstofferne mere virksomme overfor skadevoldere.

Særligt problematiske stoffer - Stoffer som er kræftfremkaldende, skadende for arveanlæg, fostre og forplantningsevnen i de farligeste klassificeringskategorier, samt hormonforstyrrende stoffer og svært nedbrydelige, bioakkumulerende og toksiske stoffer.

VAP – Varslingssystemet for udvaskning af pesticider til grundvand.

Vurderingsprincipper– Vejledning som fastsætter de miljø- og sundhedsmæssige krav til godkendelse af pesticider i Danmark.

Bilag 4: Aftaletekst

Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

Regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti er med denne aftale om Pesticidstrategi 2017-2021 enige om at fastholde beskyttelsesniveauet og forsigtighedsprincippet med en uændret høj beskyttelse af grundvandet mod pesticider og et højt niveau af fødevarer sikkerhed og om at minimere miljø- og sundhedsbelastningen fra pesticider.

Aftaleparterne sætter med denne pesticidstrategi rammen for en reduceret belastning og for en fornuftig og sikker brug af pesticider i Danmark.

Pesticidstrategi 2017 – 2021 bygger på en langvarig og målrettet indsats for at nedbringe pesticid anvendelsen og -belastningen i Danmark. Det er fortsat målet, at der skal anvendes så få pesticider som muligt og de mindst belastende pesticider. Derudover skal restindholdet af pesticider i fødevarer være så lavt som muligt og vi skal fortsat kunne bruge vores grundvand urensat til drikkevand.

Strategien giver jordbrugserhvervene stabile produktionsvilkår uden at gå på kompromis med beskyttelse af grundvand, miljø, sundhed og fødevarer sikkerhed, og der indføres, som en forstærket beskyttelse af grundvandet mod pesticider inden for BoringsNære BeskyttelsesOmråder (BNBO), forbud mod påfyldning og opblanding af pesticider og vask af pesticidsprøjter inden for BNBO, herunder på vaskepladser. Strategien omfatter fortsat alle brugere af pesticider, både jordbrugserhverv, golfbaner, offentlige myndigheder og private haveejere samt forbrugere, fødevarer virksomheder og forhandlere af pesticider.

Aftaleparterne er enige om:

1. Der skal også i fremtiden være en ambitiøs målsætning for pesticidbelastningen, og den nuværende målsætning om en pesticidbelastning (PBI) på 1,96 opgjort ved salgsdata skal som minimum nås. Pesticidafgiften evalueres i 2017, og på den baggrund indkaldes aftaleparterne i begyndelsen af 2018 til drøftelse af evalueringen og behovet for en eventuel justering af afgift og målsætning.
2. Der udarbejdes en handlingsplan mod resistens med udgangspunkt i IPM-principperne. Udkast til handlingsplan drøftes i aftalekredsen i efteråret 2017. Vurderingsprincipperne for godkendelse af pesticider justeres på baggrund af det internationale review. Dermed er der mulighed for, at pesticider med andre virkningsmekanismer kan godkendes med henblik på at forebygge resistens som et virkemiddel i en samlet tilgang. Pesticider, som godkendes i forhold til den nye grænseværdi for nedbrydningsprodukter, der ikke har pesticideffekt og ikke er vurderet til at have negative sundhedseffekt eller miljørisiko, testes i VAP. Såfremt de ikke klarer testen, bortfalder godkendelsen. Efter en forsøgsperiode på fire år evalueres effekten af de justerede vurderingsprincipper. Evalueringen vil omfatte nye pesticider godkendt efter de ændrede vurderingsprincipper og for stoffer med en ændret grænseværdi vil der særligt være en opsamling af de vurderinger Miljøstyrelsen foretager i de konkrete godkendelsessager, herunder vedrørende stofferne og deres nedbrydningsprodukters eventuelle cocktaileffekter. Der er for perioden 2013-2015 gennemført en baseline-undersøgelse af udbredelsen af herbicidresistens i Danmark. Denne undersøgelse gentages i 2020, mhp. at følge udviklingen i resistens. Denne undersøgelse samt evalueringen af de justerede vurderingsprincipper skal foreligge forud for forhandling af den næste pesticidstrategi.

3. Grundvandsovervågningen er styrket. Stationsnettet udbredes med ca. 100 ekstra borer og der vil i den nuværende programperiode (2017-2021) blive undersøgt for flere pesticider. Derudover er der indarbejdet et beredskab for at screene udvalgte stoffer efter behov i perioden.
4. Styrkelse af målrettet arealbeskyttelse for at beskytte grundvand mod pesticider inden for BNBO ved forbud mod påfyldning og opblanding af pesticider og vask af pesticidesprøjter inden for BNBO, herunder på vaskepladser.
5. Der udarbejdes en handlingsplan om yderligere initiativer til mulig nedbringelse af pesticidbelastningen og bedre grundvandsbeskyttelse i BNBO. De mulige yderligere initiativer drøftes i aftalekredsen i efteråret 2017. Heri vil bl.a. indgå:
  - a. Som opfølgning på en af anbefalingerne i den internationale vurdering af grundvandsbeskyttelsen ønsker aftaleparterne på et fagligt grundlag at gennemføre særlige godkendelsesbetingelser i BNBO. Det kan fx være i form af ekstra sikkerhedsfaktorer eller særlige krav til nedbrydningstid i forhold til udvalgte pesticider (differentierede godkendelsesbetingelser). Aftaleparterne præsenteres for et forslag, før der træffes beslutning herom.
  - b. Afdækning af mulige kontrolforanstaltninger for differentierede godkendelser i praksis i BNBO, fx ved brug af sprøjteudstyr med GPS og sprøjtejournaler.
  - c. Undersøgelse af muligheden for målrettet tilskud til særlig dyrkningspraksis, eller f.eks. skovrejsning, i BNBO inden for eksisterende puljer.
  - d. Den eksisterende vejledning suppleres med retningslinjer for kommunernes tiltag inden for BNBO.

Den endelige handlingsplan forelægges for aftaleparterne primo 2018, herunder status for opdatering af kortgrundlag for BNBO. BNBO'er udpeges i en bekendtgørelse efter forudgående lovændring.

Aftaleparterne indbyder KL til et partnerskab om fremdrift med arbejdet med grundvandsbeskyttelsen i BNBO'er. I partnerskabet vil aftaleparterne drøfte udgangspunkt og målsætning for arbejdet. I 2019 gør aftaleparterne status på den kommunale indsats mhp. stillingtagen til eventuelle yderligere tiltag.

6. En styrket målrettet kontrolindsats hos forhandlere af pesticider til erhvervmæssig brug skal sikre, at lagre af pesticider, som ikke længere er lovlige, ikke sælges videre til erhvervmæssige brugere. Der gennemføres en informationsindsats, som skal sikre kendskab til reglerne, og kontrollen øges i en periode på 2 år, hvorefter indsatsen evalueres i 2019, og der træffes beslutning om kontroltrykket skal forblive opprioriteret i resten af strategiperioden. Målet er at nedbringe overtrædelsesprocenten ift. ulovlige danske pesticider hos forhandlerne af midler til erhvervmæssig brug fra 30 til 5 pct. i 2019. Der vil endvidere fortsat være fokus på kontrollen af jordbrugerne.
7. Forskning i pesticiders effekt på menneskers sundhed opprioriteres i bekæmpelsesmiddel-forskningsprogrammet, som fortsat sikrer opdatering og vedligeholdelse af vidensgrundlaget for at godkende og anvende pesticider. Der udbydes et forskningsprojekt under bekæmpelsesmiddelforskning om, hvad det betyder for miljøet, hvis potentielt persistente stoffer ophobes i jorden.
8. De mest effektive metoder og teknologiske muligheder skal i fokus i udbredelsen af IPM-principperne (integreret plantebeskyttelse), også som en understøttelse af eksport af danske teknologiløsninger. Der etableres i 2017 en et-årig IPM-taskforce samt et partnerskab for

sprøjte- og præcisionsteknologi. Aftaleparterne forelægger listen over inviterede deltagere forud for etablering af hhv. taskforce og partnerskab.

9. Afdrift fra prosulfocarb skal mindskes med indførelse af krav om afdriftsreducerende dyser med ikrafttræden inden sprøjtesæsonen i efteråret 2017. Hvis der trods dette alligevel findes rester, som giver anledning til tab hos enkelte avlere, er det som set tidligere op til erhvervet at sikre en kompensation.
10. Der indføres et forbud mod sprøjtning med glyphosat før høst af konsumafrøder.
11. Gebyret for godkendelse af pesticider til brug på de såkaldte mindre afgrøder og mindre anvendelser nedsættes for at sikre adgang til flere pesticider med henblik på at fremme vilkårene for en dansk produktion af bl.a. frø, frugt og grønt.
12. Der gennemføres en særlig indsats ift. gartnerierne, både i forhold til at mindske udslip til miljøet og brug af ulovlige midler. Branchen har udarbejdet en frivillig handlingsplan, der skal fremme en bred forankring af opfølgningen på tiltagene i handlingsplanen. Planen indeholder indsatser på spildevands- og affaldsområdet, samt tiltag der skal medvirke til væsentligt at reducere antallet af ulovlige fund i forbindelse med kontrol af gartnerierne. På baggrund af en midtvejsevaluering af den frivillige handlingsplan i 2019 vil aftaleparterne tage stilling til, om der skal tages yderligere initiativer.
13. Muligheden for at søge tilskud til udvikling og godkendelse af alternative plantebeskyttelsesmidler videreføres for blandt andet at understøtte økologisk produktion i Danmark.
14. Den frivillige aftale om brug af pesticider på offentlige arealer skal vurderes for at sikre effektiv bekæmpelse af invasive plantearter og ukrudt på fortove, veje mv. Hovedformålet med aftalen er som hidtil en fortsat afvikling af forbruget.
15. Danmark skal spille en fokuseret offensiv rolle i EU-arbejdet med pesticider. Anvendelsen af de særligt problematiske aktivstoffer skal begrænses mest muligt, og EU-arbejdet vedrørende disse stoffer skal derfor prioriteres. Desuden vil der være fokus på lavrisikostoffer og stoffer, som kan skade bier.

Derudover er aftaleparterne enige om, at der fortsat vil være en indsats med kontrol af pesticidrester i fødevarer for at sikre et højt niveau af fødevarer sikkerhed samt oplysning og vejledning til forbrugere og fødevarevirksomheder om pesticidrester i fødevarer.

Der skal endvidere fortsat være oplysning, rådgivning og vejledning til golfbranchen og til haveejere om brug af pesticider og alternative bekæmpelsesmetoder, fx via informationskampagner om muligheden for at reducere brugen af pesticider.

Aftaleparterne vil årligt modtage en orientering om status for initiativerne, herunder også udviklingen i pesticidbelastningen.

Fra ultimo 2020 forberedes en ny pesticidstrategi.

Bilag til aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

1. Revision af pesticidafgift

Aftaleparterne er enige om at videreføre den nuværende målsætning om, at anvendelsen af pesticider skal ske efter principperne om integreret plantebeskyttelse (IPM – integrated pest management) og med en fortsat forebyggelse af resistens. Det svarer til at fastholde det nuværende mål om en pesticidbelastning (PBI) på 1,96 opgjort ved salgsdata.

Det afgørende virkemiddel for at nå målsætningen er ændringen af pesticidafgiften, som blev gennemført i 2013. Da der blev indkøbt til lager forud for pesticidaftens ikrafttræden, er det først ultimo 2017 muligt at vurdere, om afgiften har virket efter hensigten. Dermed kan der foretages en reel vurdering af effekten af pesticidaftens med hensyn til belastning.

Aftaleparterne er enige om, at evaluering af pesticidaftens og opgørelse af målsætningen skal ske på et tilstrækkeligt vidensgrundlag. Parterne er på den baggrund enige om at mødes igen i begyndelsen af 2018 for at drøfte vurderingen af opfyldelsen af målsætning og evalueringen af pesticidaftens, der gennemføres i 2017. Det er hensigten, at der også i fremtiden skal være en ambitiøs målsætning for pesticidbelastningen og den nuværende målsætning om en pesticidbelastning (PBI) på 1,96 opgjort ved salgsdata skal som minimum nås.

2. Ændring/justering af vurderingsprincipperne for godkendelse af pesticider

Dansk indsats i forbindelse med godkendelsen af aktivstoffer i EU fortsættes for at fremme en høj beskyttelse af miljø og sundhed og samtidig understøtte erhvervets behov for behandlingsmuligheder.

Med strategien fortsættes den effektive godkendelsesordning og den særlige danske grundvandsbeskyttelse via 'Varslingssystemet for udvaskning af pesticider til grundvandet' (VAP) for at sikre, at grundvandet ikke forurenes med pesticider over den politiske fastsatte grænseværdi.

Parterne er enige om, at vurderingsrammerne for godkendelse af pesticider ændres på følgende tre områder:

- 1) Kravene til nedbrydning i jord forenkles på tre punkter, så de i højere grad følger EU-kravene. De tre punkter er a) afskæringskriteriet for halveringstiden på 180 dage fastholdes for aktivstoffer og relevante nedbrydningsprodukter, men der åbnes op for en samlet vurdering af et robust datasæt af laboratorie- og feltdata og der kan bruges normaliserede feltdata i vurderingen, b) Kravet om 180 dage fjernes for ikke relevante nedbrydningsprodukter, der ikke er toksiske og ikke kan udvaskes til grundvand og dermed ikke udgør en risiko for grundvandet, c) Hvis nedbrydningstiden er mellem 90 og 180 dage, fjernes kravet om et langtidsstudie for effekter på jordorganismer. Langtidsstudiet er overflødigt, da der allerede forefindes tilstrækkelige oplysninger fra de øvrige studier, der følger med en ansøgning.
- 2) Grænseværdien for nedbrydningsprodukter uden pesticideffekt, kan sættes op fra 0,1 mikrogram/liter til 0,75 mikrogram/liter hvis en konkret vurdering af stoffet viser, at der ikke er en sundhedseffekt eller miljørisiko. Pesticider, som godkendes i forhold til den nye grænseværdi for nedbrydningsprodukter, der ikke har pesticideffekt og ikke er vurderet til at have negative sundhedseffekt eller miljørisiko, testes i VAP. Såfremt de ikke klarer testen, bortfalder godkendelsen.
- 3) Der gives mulighed for at godkende nye pesticider på baggrund af feltforsøg ved, at firmaerne, efter nærmere fastlagte kriterier og mod egenbetaling, kan teste ikke godkendte pesticider i VAP.

Der gennemføres en evaluering af de ændrede vurderingsprincipper i 2020. Evalueringen vil bl.a. indeholde en vurdering af, hvilke nye pesticider, der er godkendt efter de ændrede vurderingsprincipper, deres betydning i forhold til den samlede belastning og for forsinkelse af udviklingen af resistens.

Med de foreslåede ændringer vil der fortsat være en særlig dansk høj beskyttelse af grundvandet, som ikke gælder i resten af EU. Endvidere er det Miljøstyrelsens klare vurdering, at de foreslåede ændringer af grænseværdier ikke vil ændre beskyttelsen af grundvand.

Aftaleparterne ønsker således en fortsat høj beskyttelse af grundvand. Derfor fastholdes en mere restriktiv vurdering af pesticider end i EU generelt ift. de modelberegninger for grundvand, som bruges ved behandling af ansøgningerne.

Desuden følges udviklingen af resistens, og derfor bliver der i 2020 iværksat en opfølgende undersøgelse af udviklingen i herbicidresistens siden 2013-15, som vil foreligge forud for forhandling af den næste pesticidstrategi.

3. Grundvandsovervågningen er styrket

Grundvandsovervågningen er styrket. Stationsnettet udbredes med ca. 100 ekstra borer og der vil i den nuværende programperiode (2017-21) blive undersøgt for flere pesticider. Derudover er der indarbejdet et beredskab for at screene udvalgte stoffer efter behov i perioden.

4. Måltrettet arealbeskyttelse.

Indsatsen omfatter et forbud mod påfyldning og opblanding af pesticider og vask af pesticidesprøjter inden for BNBO, herunder på vaskepladser. Der ydes kompensation for allerede etablerede vaskepladser finansieret over vandprisen. Det skønnes, at der maksimalt er 100 bedrifter med en vaskeplads indenfor BNBO, og at engangskompensation vil udgøre maksimalt 10 mio. kr. Da antallet af vaskepladser er estimeret med en stor usikkerhed vil det under det lovforberedende arbejde blive kortlagt, hvor mange vaskepladser, det konkret drejer sig om, og hvordan udgifterne på vandprisen fordeler sig i forskellige områder. Aftalekredsen præsenteres for et udkast til lovforslag forud for eksternt høring.

På nuværende tidspunkt er der afgrænset BNBO omkring alle almene vandforsyningsboringer og udpeget sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder på sandjorde. Ny viden om lerjorde fra forskningsprojekterne i 2020 vil vise, om det er muligt at udpege sprøjtemiddelfølsomme lerjorde. Samtidigt vil resultaterne fra den nye VAP-mark, der repræsenterer 5-10 % af lerjorderne i de områder, hvor der er et tyndt lerlag over kalken, vise, om disse arealer er mere følsomme end de andre VAP-marker. Forbuddet træder i kraft, når BNBO er udpeget.

5. Handlingsplan for yderligere initiativer til beskyttelse i BNBO, herunder undersøgelse om differentierede godkendelsesbetingelser og kontrol

Der udarbejdes en handlingsplan om yderligere initiativer til mulig nedbringelse af pesticidbelastningen og bedre grundvandsbeskyttelse i BNBO. De mulige yderligere initiativer drøftes i aftalekredsen i efteråret 2017. Heri vil bl.a. indgå:

- a. Som opfølgning på en af anbefalingerne i den internationale vurdering af grundvandsbeskyttelsen ønsker aftaleparterne på et fagligt grundlag at gennemføre særlige godkendelsesbetingelser i BNBO. Det kan fx være i form af ekstra sikkerhedsfaktorer eller særlige krav til nedbrydningstid i forhold til udvalgte pesticider (differentierede godkendelsesbetingelser). Aftaleparterne præsenteres for et forslag, før der træffes beslutning herom. Miljøstyrelsen vil inddrage erfaringer fra Tyskland og Holland med differentierede godkendelse.
- b. Afdækning af mulige kontrolforanstaltninger i praksis i BNBO, fx ved brug af sprøjtestyr med GPS og sprøjtejournaler.

- c. Undersøgelse af muligheden for målrettet tilskud til særlig dyrkningspraksis, eller f.eks. skovrejsning, i BNBO inden for eksisterende puljer.
- d. Den eksisterende vejledning suppleres med retningslinjer for kommunernes tiltag inden for BNBO. Den reviderede vejledning drøftes i aftalekredsen inden udsendelse.

Den endelige handlingsplan forelægges for aftaleparterne primo 2018, herunder status for opdatering af kortgrundlag for BNBO.

Miljø- og Fødevareministeriet indbyder KL til et partnerskab om fremdrift med arbejdet med grundvandsbeskyttelsen i BNBO'er. I partnerskabet vil aftaleparterne drøfte udgangspunkt og målsætning for arbejdet. I 2019 gør aftaleparterne status på den kommunale indsats mhp. stillingtagen til eventuelle yderligere tiltag.

BNBO'ernes afgrænsning fastsættes i en bekendtgørelse efter forudgående lovændring. Lovændringen forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

6. Styrket målrettet kontrol af forhandling af pesticider

Kontrolindsatsen mod salg, opbevaring og brug af ulovlige pesticider skal styrkes.

Der gennemføres en informationsindsats, som skal sikre kendskab til reglerne, og kontrollen øges hos forhandlerne af pesticider i en periode på 2 år, hvorefter indsatsen evalueres i 2019, og der træffes beslutning om kontroltrykket skal forblive opprioriteret i resten af strategiperioden.

Målet er at nedbringe overtrædelsesprocenten ift. ulovlige danske pesticider hos forhandlerne af midler til erhvervsmæssig brug fra 30 til 5 pct. i 2019.

Aftaleparterne er enige om at fortsætte en indsats med kontrollen med forhandlere og kontrolsamarbejdet ift. frugt og grønt fra 3. lande.

Med strategien vil der fortsat være en indsats med en systematisk, understøttende, effektiv kontrol af forhandlerne og en risikobaseret kontrol af brugere af pesticider samt ift. pesticidrester i fødevarer.

Kontrolindsatsen for brugere og forhandlere vil fortsat være dialogbaseret med fokus på vejledning. Forbrugere skal fortsat have muligheden for at foretage valg af fødevarer på et oplyst grundlag.

7. Forskning i pesticiders effekt på menneskers sundhed

I Miljøstyrelsens bekæmpelsesmiddelforskningsprogram øremærkes 5 mio. kr. årligt til forskning i udvikling af strategier for test af stoffers neurotoksiske effekter på børns hjerner (f.eks. udvikling af autisme og ADHD) samt evt. forskningsprojekter indenfor hormonforstyrrende effekter, som målrettet understøtter reguleringen indenfor bekæmpelsesmidler. Forskningsprogrammets midler uddeles på baggrund af offentligt opslag. Såfremt der ikke modtages relevante og forskningsfagligt støttværdige ansøgninger indenfor området, anvendes midlerne til andre prioriterede områder indenfor forskningsprogrammet.

Der udbydes et forskningsprojekt under bekæmpelsesmiddelforskning om, hvad det betyder for miljøet, hvis potentielt persistente stoffer ophobes i jorden.

8. Fokuseret IPM-indsats

Udover en rådgivningsindsats etableres en IPM task force i 2017. Endvidere etableres et Partnerskab for Sprøjte- og Præcisionsteknologi.

Taskforcen afslutter sit arbejde primo 2018 med at levere bidrag til et beslutningsgrundlag for det videre arbejde med udmøntning af IPM-principperne, således at det er muligt overordnet at fastlægge IPM-indsatsen politisk, når der i 2018 drøftes opfølgning på evaluering af afgiften og en eventuel ny målsætning.

Partnerskabet skal understøtte brugen af pesticidreducerende teknologi, som vil understøtte mulighederne for at eksportere danske teknologiløsninger. Desuden følges udviklingen af resistens, og derfor bliver der i 2020 iværksat en opfølgende undersøgelse af udviklingen i herbicidresistens siden 2013-15.

9. Afdrift ved brug af prosulfocarb

For at imødegå udfordringerne med afdrift ved brug af prosulfocarb indføres der regler om obligatorisk brug af afdriftsreducerende dyser ved anvendelse af prosulfocarb. Et udkast til bekendtgørelse, der implementerer dysekrav, sendes i høring umiddelbart efter indgåelse af en aftale med henblik på ikrafttrædelse i efteråret 2017. Hvis der trods dette alligevel findes rester, som giver anledning til tab hos enkelte avlere, er det som set tidligere op til erhvervet at sikre en kompensation.

10. Forbud mod sprøjtning med glyphosat før høst i konsumafgrøder

Landmænd bruger i dag glyphosat før høst i mange afgrøder til at bekæmpe besværligt rod ukrudt og opnå ensartet modning. Anvendelsen af glyphosat før høst er vigtig for at kontrollere rod ukrudt og samtidig leve op til danske miljøkrav om efterafgrøder og vintergrønne marker. Glyphosat er det mest anvendte pesticid i Danmark, men forbruget er på samme niveau som i andre EU lande.

For at imødekomme bekymringer fra forbrugerne indføres et sprøjteforbud før høst i konsumafgrøder. Sprøjtning skal ske inden 30 dage før høst.

Forbuddet omfatter følgende afgrøder: konsumærter, maltbyg, havregryn og brødkorn (rug, hvede, byg, triticale/rughvede og spelt).

11. Nedsættelse af gebyr for godkendelse af pesticider til mindre anvendelser

Erhvervet har fremført, at et nedsat gebyr vil øge adgangen og incitamentet til at søge mindre anvendelser til fx specialafgrøder på små arealer, hvilket kan forbedre konkurrenceevnen og fremme dansk produktion af bl.a. frø, frugt og grønt, der generelt har et lavere restindhold af pesticider end importeret frugt og grønt. Der er tale om nedsættelse af gebyret for godkendelse af pesticider, der allerede er godkendt til andre anvendelser.

12. Fokus på brug af pesticider hos gartnerierne – håndtering af affald og spildevand

Undersøgelser har vist, at der i spildevand fra gartnerier og i en række mindre vandløb i gartneriområder findes pesticider, der ikke er godkendt til udendørs anvendelse i Danmark.

Der er i gangsat flere projekter, der skal skabe grundlag både for vurderingerne i forbindelse med godkendelsen af pesticider og anbefalinger om håndtering af udledning af spildevand og bortskaffelse af affald. Der har de seneste år desuden været fokus på brug af ulovlige midler hos gartnerier, da der har været flere overtrædelser på dette område. Branchen har udarbejdet en frivillig handlingsplan, der skal fremme en bred forankring af opfølgningen på tiltagene i handlingsplanen. Planen indeholder indsatser på spildevands- og affaldsområdet, samt tiltag der skal medvirke til væsentligt at reducere antallet af ulovlige fund i forbindelse med kontrol af gartnerierne. Miljøstyrelsen præciserer regelgrundlaget og udarbejder anbefalinger til håndtering af spildevand og affald fra gartnerier. Kommunerne og branchen inddrages.

I 2019 foretages en evaluering af, om indsatsen har virket, herunder om der er færre overtrædelser i kontrollen hos gartnerierne.

13. Tilskud til alternative plantebeskyttelsesmidler

Muligheden for at søge tilskud til udvikling og godkendelse af alternative plantebeskyttelsesmidler videreføres til gavn for bl.a. økologisk produktion.

14. Aftale om fortsat afvikling af brug af pesticider på offentlige arealer

Parterne er enige om, at miljø- og fødevareministeren arbejder for, at der udarbejdes tillæg til "Aftale om fortsat afvikling af brugen af plantebeskyttelsesmidler på offentlige arealer" fra 2007 mellem Miljøministeren, Danske Regioner og KL for – om nødvendigt – at der kan anvendes pesticider til at bekæmpe invasive arter og i begrænset omfang på befæstede arealer forudsat, at pesticidmængden holdes på et minimum. Målsætningen om et fortsat lavt pesticidforbrug og mulig yderligere reduktion fastholdes. Drøftelserne tager udgangspunkt i 2017-opgørelsen over forbruget på offentlige arealer for 2016.

15. Fokus på EU-arbejdet med pesticider

I EU vil der i de kommende år specielt være fokus på de såkaldte særligt problematiske stoffer (klassificeret som kræftfremkaldende, skadende for arveanlæg, forplantningsevne og fostre eller som opfylder kriterier for hormonforstyrrende effekter). Parterne er enige om, at regeringen skal prioritere dette arbejde for at sikre, at de særligt problematiske aktivstoffer kun godkendes, hvis der ikke er alternativer, samt hvis de overholder særlige restriktive vilkår og dermed kan anvendes sikkert. Desuden vil der være fokus på lavrisikostoffer og stoffer, som kan skade bier.

Bilag 5: Finansiering

Pesticidstrategi 2017 – 2021

Udgifter	2017	2018	2019	2020	2021
Godkendelse af pesticider	43,7	39,4	36,3	36,7	35,6
Målrettet kontrol	18,0	17,4	15,8	15,0	14,8
Indsamling af viden gennem forskningsprogrammet	18,9	16,6	17,9	18,2	19,4
Oplysning, rådgivning og vejledning	11,5	13,3	12,3	12,3	12,2
I alt	92,1	86,7	82,3	82,2	82,0
Finansiering	2017	2018	2019	2020	2021
§ 24.51.01 Miljøstyrelsen	26,6	26,3	23,4	22,6	21,8
§ 24.51.31 Aktiviteter vedr. bekæmpelsesmidler	49,3	49,4	47,9	48,6	49,2
§ 24.54.31 Forbrug af opsparing, aktiviteter vedr. bekæmpelsesmidler	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0
§09.51.01 SKAT	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Gebyrer	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
I alt	92,1	86,7	82,3	82,2	82,0

